

qemaljup, pulingaw kata panalisi

itania sika taqaljan, a uqaljaqaljay palaing tu macaquwa qemaljup, satja si qivu tana sepuwalang ta qaqaljupan na i cemiyl, timadju tja sinan “ kisan cemiyl ” kata “ kisan pasepucug ”.

saka nu uqaljay sun, nu djemaljun a pitju, alu a cavilj tazua, si djaulj ta parakaljay sasu sanluqeman a papirava ta tjakit, ulja suna na puvarung saka napupicul, a qemaljup a kiqeci.

i “ qaqaljupan ” avan nusu kungkuan, sangsangasan atja kituluin avanazua “ kipucug ta sacemel ”. nu madjaljun anga ta puluqe sa pitju, alu asu cavilu, saka asu tarivakan asu picul na maqati anga, ui si paka qepuanan sun seman vulalisen. tazua, tisun ui mapaquliquilid anga tu kisan qemaljup a caucaw.

a kadjunungan nia pinaqaljay sania kiljivakan, nu qemaljup amen liyaw aravac a sinan palisi. pay amina vavuy, takec, sizi, venan azumanga sacemel ika maqati a qecin a kanen uta, kaw azuwa lumamad a sacemal kata macilug a kinakina sacemel, tiyamen ika maqati a qemeci. na maitucu, kaw ika maqulip a sacemel i gadu.

ljakuwa, ka mangetjez anga ripung a qemav tay taiwan kemasizua, tiamadju saljinga tu kilangda itjen ta niamadju a kay, saka itje kilangeda nga tana mazazangiljan a ringring, kemasizua patagilj a semavuta a papatjavat tatja qinaljan, sa papiljengeli, ulja nu nekanga kadjunungan na mazazangiljan ki nekanga nu picul asi ringring.

nu namaqal anga si ringring a picul, aycu ana djemadjas tania pare kigemegem katuwa sarenguaqan nania kinateveteveljan a sikudakuda kimaitazuanga maqulip.

vayku a kivadaq a ramaljenaljeng! sanu kitulu.

aycu a sikudan na pasekapalak ta siqaljupan a kakudan, a paqulid ay qinaljan a uqaljaqaljay uy kicaciuran a mapulja a qemaljup, saka na maitucu aminanga a kisan qemaljup a kina cemekelja ana kipapu varung.

aza si cuwayan katuwa situcuwa asikudakudan iniyangaka mamaw nekanga za lasudan mapuzangal ta djinaneqan a sacemel ayi yanga ayi yan ayaken neka anga nu pasawljivan apakaleva ta sinipapu qimang nuwa iravaw a naqemati.

打獵、女巫和禁忌

族裡每個男人一定要會打獵。如果是男孩，七、八歲時就會請祭司為舉行「賜刀祭」，使其聰明又有力量。

「獵場」就是學校，上的第一課為「認識野獸」。到了十七、八歲能力、體力都成熟，再舉行成年禮。那時才算是一位真正的獵人。

打獵有許多禁忌，除了山豬、山羌、山羊、水鹿以外的動物統統不能殺、也不能吃，而太小和正在懷孕的動物，我們也不會獵殺，這樣才能生生不息。

日本時代，日本人希望我們聽話、逼我們遷村，設立偽方番，目的是讓大頭目離開家鄉及擁有的領土，只要頭目沒有土地，就沒有權力。頭目的權力一旦式微，維繫著我們團結與社會安定的制度就會跟著瓦解。

這件事也影響到打獵的方式，原本全村男人都要參加集體出獵，變成由獵人家族負責而已。之後連獵人家族也遠離了家鄉，打獵就成為個人興趣，有的獵人還有固定的小領域。